

Zondag 19 maart 2017 – Sterk en dapper,
de toekomst tegemoet

Lezing: Johannes 4 : 5 – 30

Je zou kunnen zeggen: het begint met de vraag om een glas water.

Een wonderlijk en ook mysterieus verhaal.

Jezus is op het heetst van de dag, vermoeid van de reis, bij de bron gaan zitten. En als er een vrouw komt om water te putten, vraagt Hij wat te drinken.

En die vrouw is een Samaritaanse.

De Samaritanen, toen door de Joden als tweederangs burgers beschouwd, /en nog wel/ , spelen in het evangelie een opmerkelijke rol.

Jezus neemt één van hen als lichtend voorbeeld in zijn beroemdste gelijkenis. De Barmhartige Samaritaan.

Hier spreekt Hij, bewust en gewild, één van hen aan om haar in zijn lichtkring te trekken.

Hij reist niet om als Hij van Judea weer naar Galilea gaat (van zuid naar noord), zoals de Joden in die dagen doen om te voorkomen dat ze door dit ‘heidens’ land moeten.

Hij gaat doelbewust door het Samaritaanse gebied.

Het is allemaal opmerkelijk. Zeker als je het contrast er ook nog eens bij betreft van wat hiervoor in het evangelie is verteld. Daar ontmoet Jezus Nicodemus.

Man, Jood, schriftgeleerde, tegenover vrouw, Samaritaanse, ongeletterde. En het ene vindt plaats in het schemerduister van de nacht, de andere ontmoeting in het klare licht van de zon.

Goed, hoe dan ook. De verwonderde vraag van de vrouw, hoe kunt u mij vragen? kunnen we ons indenken.

En als wij dan net bij het bedenken van de achtergrond een zekere sympathie voor Jezus hebben opgeroepen, dan geeft zijn reactie hier meteen weer te denken. Want die klinkt nogal geïrriteerd. Als je eens wist wat God wil geven en wie het je vraagt, zou je er hém om vragen en dan zou je levend water krijgen.

Ik zou zeggen, als ik die vrouw was: jongen, bekijk het lekker zelf.

Jij had toch dorst? Je vroeg mij toch om water. En nu begin je te zeuren/emmeren over levend water, wat dat ook moge zijn, waar jij de beschikking over zou hebben. Ik weet niet waar je het over hebt, maar als je het zo goed weet, geef jezelf dan van dat levende water. Of begrijp ik iets niet? Heb ik iets gemist?

Kijk, zo zou de vrouw hebben kunnen reageren. En als het een gewone ontmoeting zou zijn, waar een gesprek uit ontstaat, dan lijkt me dat zelfs een heel gezonde reactie te zijn. Maar zo gaat het dus niet.

En daaraan zien we dat het niet zomaar een ontmoeting is, maar dat dit verhaal iets meer wil vertellen. Het wil aan de hand van een gewone / bijzondere/ontmoeting ons iets duidelijk maken.

Zoals dat ook bij de vrouw gebeurt.

In deze ontmoetingen, ook die met Nicodemus, is het soms net alsof ze langs elkaar heen praten. Het heeft iets bevreemdends, iets mysterieus. Geen normale conversatie. Maar toch gebeurt er van alles.

Gaan zekerheden schuiven. Wordt er opeens een nieuw

perspectief geopend.

Gaandeweg leert de vrouw wie Jezus is.

Dat Jezus dorst heeft, lijkt niet meer van belang te zijn.

Het glas water raakt helemaal uit het zicht. Ze raakt met hem in een gesprek verwickeld waarin ze stap voor stap zichzelf leert kennen.

Gaandeweg leert ze Jezus kennen en gaandeweg leert ze zichzelf beter begrijpen. Omdat Hij (Jezus) haar lijkt te kennen, leert ze zichzelf kennen.

Het bewijs dat Jezus alles van haar weet, zijn we geneigd te zien in die vraag om haar man erbij te halen. Op zich al een wat wonderlijk verzoek. Maar het is allemaal wat wonderlijk, dat deze vrouw op het zesde uur – dat is midden op de dag, op het heetste moment – naar de put komt. Dat is ongewoon en daar hebben verschillende uitleggers dan ook iets achter gezocht. Durft ze niet met de andere vrouwen mee te gaan? Gaat ze liever alleen om niet lastig gevallen te worden, door hun blikken of door hun praatjes? Want ja, je hoort wel – ik heb geen man; inderdaad zegt Jezus, je hebt er vijf gehad en die je nu hebt is je man niet – tja, dat dit een vrouw is met een zekere reputatie.

Hoewel er verder niets over wordt gezegd, is dat al gauw uitgelegd als een losbandig leven, en nu woont ze bovendien met iemand met wie ze niet keurig getrouwd is.

We weten vaak allerlei dingen meer te vertellen, zeker als het in die richting gaat. Als we iets vermoeden vertelt het gemakkelijk rond en wordt het even gemakkelijk aangedikt. Dat is van alle tijden.

Jezus weet alles van haar. Is dat, omdat Hij haar verleden kent? Een vrouw met een verleden... Zelf noemt ze Hem

‘profeet’. Is dat omdat Hij haar doorziet of omdat Hij toekomst voor haar ziet?

Misschien is dat te verhelderen met een fragment uit het gesprek tussen Jezus en de vrouw, waar het gaat om het water. Daar is het immers allemaal om begonnen.

Jezus spreekt over levend water. De vrouw merkt op: waar haal je dat vandaan, toch niet uit onze put, zeker als je geen emmer bij je hebt.

Nee, zegt Jezus, van het water uit deze put zul je weer dorst krijgen. Maar van het water dat Ik te geven heb, zal je dorst voor altijd zijn gelest. Dat water zal in je worden tot een bron worden waaruit water opwelt dat eeuwig leven geeft.

Water wordt levend water. Water uit de put komt tegenover water uit de bron te staan. Letterlijk staan daar ook twee verschillende woorden. Put tegenover bron. Stilstaand water tegenover stromend, levend water. Ze worden het symbool van waar het in dit gesprek in diepere zin om gaat. Het gaat om het stromende water. Het gaat erom dat het in het leven weer stromen gaat, dat er beweging komt, dat grenzen worden overschreden, dat je jezelf overwint door jezelf te leren kennen.

Dat zit allemaal in die ontmoeting opgesloten en dat komt er gaandeweg bij die vrouw uit.

Zij gaat open. Door de wonderlijke ontmoeting met Jezus begint er van alles in haar leven te borrelen, te bewegen.

Ze wordt in het verhaal zelfs de eerste vrouwelijke apostel, als ze haar stadsgenoten zo ver krijgt om ook naar Jezus toe te gaan. In haar leven begint het te stromen, en daarmee zet ze anderen in beweging.

Wanneer Jezus spreekt over 'levend water', dan lijkt hij een andere bron voor ogen te hebben dan de Jacobsbron waar Hij op zit.

En die verwijzing naar levend water roept die niet de vraag wakker bij ons: uit welke bron putten wij?

Wat doet ons leven stromen?

Wat is datgene wat ons leven verheldert en doorzichtig maakt, wat ons leven in een groter perspectief zet?

En voor wie is dat niet een vraag, bij tijden,
als je vastgelopen bent in je leven,
als het leven je dwingt je opnieuw te oriënteren.

Uit welke bron putten wij?

Wat draagt en voedt ons?

Wonderlijk is hoe deze beide mensen, tot elkaar komen in dit gesprek, hoe er een wisselwerking ontstaat, inzicht, (h)erkenning.

Iemand echt ontmoeten brengt je dichter bij jezelf en bij die ander. Maar ook bij wat leven is. Je staat met beide benen in het leven, en tegelijk voel je je uitgetild boven de alledaagse angst, pijn, vooroordeel, voel je je in de stroom van het leven.

In de stroom van het leven die op zoek is naar verbondenheid, gerechtigheid, vrede. Wonderlijk is hoe Deze vrouw, over wie in de traditie de nodige verhalen gaan, weet zich aangesproken, niet op haar uiterlijke omstandigheden zoals de relaties die ze had en het geloof dat ze praktiseerde, maar op wat authentiek is in haar, op het verlängen in haarzelf.

Verlangen naar water dat bruist en tintelt, dat in zich een bron is, levend water, eeuwig water.

Water dat er is, in de diepte aanwezig is, in haar zelf.

Op een bepaalde manier blijft het een mysterieus en vaag verhaal.

Want wat is nu eigenlijk die bron waarover gesproken wordt? Dat staat er feitelijk niet.

Dat is zo vreemd niet, want daar vinden we vaak nauwelijks woorden voor. Het is tasten en stamelen, je weet soms even hoe het zit maar het volgende moment ontglipt het je weer, zo vluchtig is het.

Die bron heeft niet zozeer te maken met 'hebben' – als ik nu maar dit of dat had, een partner, rijkdom etc – die bron heeft voor alles te maken met 'zijn' - hoe willen we als mensen zijn?

Willen we mensen zijn die zich inzetten voor de naaste, veraf en dichtbij, voor een wereld, waar het werkelijk goed leven is?

En dan komt in deze 40 dagen tijd ook de constatering: deze vrouw is sterk en dapper.

Sterk en dapper. Wanneer ben je dat? Zijn wij sterk en dapper geweest in het verleden? Gaan wij sterk en dapper de toekomst tegemoet.

We zijn op weg naar Pasen. Een bijzonder periode die ons uitnodigt na te denken over hoe krachtig Jezus zijn lijdensweg volbracht, uit liefde voor ons.

Maar ook een periode om na te denken over wij waar staan en hoe we verder willen, als mensen, als gemeente, als wereld?

Daarover nadenken is ook sterk en dapper.

Een mens maakt keuzes in zijn/haar leven. Maar een leven kan ook anders verlopen dan verwacht of gedacht.

Verrassend in positieve zin maar helaas ook in teleurstellende zin.

Het verhaal van de Samaritaanse vrouw laat zien dat je inderdaad verder kan gaan/ moet gaan.

Omkeren, opnieuw beginnen.

Aan het eind van het verhaal, zo staat er, laat de vrouw haar kruik met water gewoon bij de bron staan.

Er is een bron in haarzelf opengelegd.

Dat water zal de stenen breken.

Een nieuwe toekomst breekt aan.

Dat dat ook voor ons zo zal zijn.

En dat we die sterk en dapper tegemoet gaan.

Loosdrecht, 19 maart 2017

ds. Hillegonda Ploeger